

SONETNI OTOCI

Hadžem HAJDAREVIĆ

DŽAMIJE U SARAJEVU

I.

Džamijske munare! Božji uskličnici
nakon vrhunskih Poruka i Teza
koje pomno štite bogougodnici
od zemaljskih zamki, pošasti, hereza...

Da bi ih vidio, moraš se odmaći
a da bi ih čuo, moraš prići bliže,
makar načas bio sto metara kraći
i prašku svog bića nagnao da stiže

mujezinov poziv: sponu općeg mira
i zemaljske strepnje. Šta nas još prožima...
kad ezan međ' smrtnim evlije sortira

i zove drveće, insekte i ptice,
sve što još u sebi Višnjeg Svjetla ima,
da ohrabri dušu kad Mu vidi lice?

II.

A tlima nas vežu aromatske žesti
bureka, ćevapa, plastičnih tjelesa.
Nema metle koja može zrak pomesti:
glasove presreću crne horde kesa.

Sve što stremi k nebu, zavist bi da lovi
- još u korijenu, brani mu da raste.
Kad susret sa starim učini nas novim,
sve baca se tlima. Mnogi bi da laste

grakću tarabama - ko zlonosne vrane.
Jedni mašu s grane zamišljena hrasta,
drugi ushtjedoše na dlane da stane

ono što ni u snu zgusnutu ne nastala...
Zato ovim zrakom prolijeću rane,
a mi kao da smo spomenička krasta.

31. mart 2003.

JESENJI SONET

Primiče se jesen. Sjene plaze jezik
rugajuć se vlažnim, sjetnim ulicama.
Mnoga riječ traži, da prezimi, veznik
kano steznik koji čuvat će je drama

od pometnji vjetra, heraldičkih studi,
od kvarnijeh zuba pučke semantike...
Kad, umjesto zore, prazan istok rudi
a panični znaci smiješaju slike

s krvotokom čije i mi smo već ušće:
promočit će, s ruba, gripozne sonete...
Malo će šta biti u jeziku vručē

od bolesna daha - kad mikrobske čete
kritičara rastru po nebu, sve gušćem,
mutne svoje sjene, sonetu se sveteć'...

ĆATIĆ

Cijelu će vječnost umirat u jarku
pjani pjesnik Ćatić, s fesom do po čela.
Još na tom podatku pedagošku varku
mute kritičari čija trijeznost vrela

smela bi i onog kom je strano pjanstvo...
Oni neće, s Musom, da po sagu stiha
šeću punih pluća, štujuć' dostojanstvo
onog što mu krilo vrapčije odnjija...

Neg hoće da sumnju, laž i sažaljenje -
sva čitanja hinjska pretvore u kašu
koju, naskapce, svako pokoljenje

mora kusat kano popudbinu našu:
da je pjani pjesnik ipak poniženje
i da nije smio bogotvorit' flašu...

STARE FOTOGRAFIJE

Šta je naše lice ako nije citat
rukopisa Božjeg? Čitamo ga iza
plohe ogledala, kamo će odskitat'
sjećanje na rizik pramajkina griza...

Jabukina glatkost, nježni nabor mora,
sve je usna višnja što nas ljubi pahom
vjetra, ili svjetlom zgusnutim vrh borā.
Svako lice može tek pod svojim dahom

prepoznati radost ili tugu trenu
kad vrh čela teška nadvije se sjena
pa rukopis višnji skori se u kraste.

Zato lice sebe zaboravlja? Druga
lica pamti kao dio općeg duga
u kojima čita sve što kroz njih raste.

NIKAD NIŠTA ISTO

Dvaput istu riječ nikad nećeš čuti
- kano što ni vodu nećeš gaziti istu.
Jezička rijeka spira za se bistu
s tvojim likom u kom mudro ćeš da šutiš.

Horozi i vrazi u istoj su snazi
kad na virom stiha razjare se perjem.
Sva se glasja učas raspu u iverje
ako rima gola u jezik zagazi

prije neg odmjeri da l' obala stoji
ili je i sama potekla ka ušču...
Tražiš li u ritmu misao što gušču

lahko možeš u mulj utonuti, koji
neće dati teći kamo smjeraš slavno
pa ćeš kroz riječi hučat vodoplavno.

DJETINJSTVO

Jabuku još pamtim, rešetkaste dane
koje vjetar sjecka u rupčice zvuka.
Mehku večer s neba spušta blaga ruka
koja srce nutka na dlane da stane.

Očeva je šutnja teža od brijega
što se o dom krhki naslanja u noći.
Mjesec zategnuti dvoji kamo poći
ako ne mahnem mu prije svog bijega

u san... K majci? Doma, u kojemu ona
premješta svjetlosti s prozora na lica
ukućana i na krilca zlatnih ptica

dok slijeću na krov, s njena groba, k'o na
traci sunca da su pokreti i glasi
kojim mati ocu suhu šutnju kvasi...

14. VIII. 2003.

TAMO GDJE JE BIO DOM

Gdje bijaše kuća, smijeh klasja, vrazi
ružičasti što nam pjevahu u horu
u po glasja, sad je divljost kojom plazi
uzaludnost da će išta više zoru

dočekati ovdje, ili da će storu
pomać' sa okana, slaveć' sunce žeglo.
Sve se razbježalo - uz goru, ka moru,
ili u grob sebe zauvijek leglo...

Sve je prazno, kao vjetar, dok još puše
povrh rahlih grobljā, navodeći duše

na sjećanje na raj. Još snjegovi lanjski
 pritišću vrtove, molitve, i ništa
 nije više izvan oblaka od prišta
 u kojem smo istom "nutarnji" i "vanjski"

3. septembar 2003.

UŠĆE SUTJESKE

Splav na Drini, 18. juli 2003.

Sutjeska na ušću oklijeva ući
 u valove Drine, pa se nazad vraća.
 Al' obale neće da ju vrate kući,
 no vrte je ukруг... Zginula su braća

koja bi sestricu na dlanima snažnim
 prenijela drinskim oholim valima.
 Sad, ko slijepi putnik, mora pasoš lažni
 pokazat na surim granicama, svima

dijeleći miruh četinarske pûti...
 Pođoh pružit ruku ka njezinu pasu
 - da zastanem časak, ali vali ljuti

ubrzaše splavlje. Kobile u kasu
 s obje strane Drine pjeniše, pa čuti
 Sutjesku ne mogoh: stonuh joj u glasu...

OBALE

Čije l' snosi duše vjetar koji puše
 s istočnih planina? Nadošla je Drina
 - kao da će istom rodit mrtva sina...
 Obale uzmiču, pogled, u snu, skrušen

kroz prosjaje tajnih glazbala od svjetla...
 Zrakom zvone slike, mirisi se njuše.
 Anđeoska čulnost! Đavli zid je srušen
 u kom prošlost biva mitološka metla,

koja čisti nerve a smašćuje misli...
 Vjetri su nam srca utren nježno stisli,
 učeci nas kako povezanost sfera

može biti nada da će istom Drina
 svoga živog sina, obalom od krina,
 poslati da s nama vjetre k nebu tjera...

DRINA

Povezani jesmo - krčanjem crijeva,
 izlučinom psovski, urnisanim zrakom...
 Ista memla, mitska, pluća zalijeva
 gdje koti se rak(a) i gdje sipnjom jakom

u grč deseterca stišćemo obale.
 U mulju i trsju: žabe poje himne. -
 Slavenska im svojta zastire hastale,
 štirkajući glasja u zavjese dimne.

U krhkoj se žudnji razbiru mudrosti:
 Historija, krijuć', spira krvcu s lica. -
 Sortiranim mrakom svete kosti gosti...

Nas vežu mostovi ptica grabljivica
 čiji oštri kljuni i dalje će bosti
 zakon pitomosti niknuo iz vica...

ORWELOVINA

Narod od iskustva - sipljiva ergela!
 Jedni bi u galop, drugi kasom, jasle
 položene tegleć... Gladi su opasle
 sva polja na kojim povijest je snijela

babelsko jaje. Niko ne zna više
 zbog čega se sudba ružno ponijela
 kada je iskustva u znojna tijela
 ubadala nožem... Jošte ognjem riše

čim se čega taknu krhka osjetila...
 Konji, zarad zobi, švercuju iskustva
 s trka na kojim je zobničarska vila

nudila ergeli najbolja uputstva
 kako i nad grobom ugraditi krila
 i pronjištati k nebu legendarna čuvstva.

PRAZNORIJECI

Rečenica sama sklizava niz usne
pa u bradi gustoj razasipa riječi.
Jezik bi da opet sočna glasja kusne,
samo ga kratkoća i mlitavost prijечи.

I druge bi možda rečenice rado
isplazale, makar kroz mrak krnjataka,
kad im jezik ne bi zguljivao kradom
potkožne vokale k'o trofej bitaka?

Riječi drhture, tajne znake daju
metaforskom žišku što sredinom čela
dubi zvonilice: tu misao vrela

krčka nove glase? Sve je na svom kraju
ako rečenice u mjehure plinu
i porubljem usni stvrđnu se u slinu...

4. septembar 2003.

«POBOŽNI LOPOVI»

Oni koji kažu da je narod stoka
najprije opasu trave, sve obrste
pa, na pokaz Bogu, izduže sve prste
moleć' se, i krsteć', ko da u tri skoka

k nebesima mogu skočiti, i čvrste
zauzeti poze, tik do samog Boga.
Stoka neka guli mahovnjake s gloga
i po gubavištu zbraja se u vrste...

Oni znaju da je od papka do roga
mного manje nego od noža do stola.
Stoka je najbolja kad, bosa i gola,

sanja slane dlane gospodara svoga.
Nad solilom krila može ovca mnoga
steći tek što prezre glogotrnska kola.

BILJEŠKA O PISCU

Hadžem Hajdarević, pjesnik, prozaist, književni kritičar, publicist, rođen je 18. jula 1956. u Kruševu kod Foče. Školovao se na Popovu Mostu (osnovna škola) i Sarajevu (Gazi Husrevbegova medresa te studij jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu). Objavio je sljedeće knjige poezije: Seobe obala (1981.), Koje Nuho-ve lađe (1987.), Žive vode (1990.), Četvera ušća, izbor (1994.), Pjesme ponornice (1995.), Peto ušće (1997.), Nausikajina kći, izbor pjesama o ljubavi (1999.), Sutrašnje putovanje brodom (2000.), knjigu anegdotalne proze Priče sa Dobrinje (1999.) te knjigu priča Klinika za plastičnu hirurgiju (2000.). Posljednjih je godina autor više prerađenih izdanja Čitanke za IV razred gimnazija i drugih srednjih škola. U ediciji "Bošnjačka književnost u 100 knjiga" objavljena mu je izabrana poezija (Ušća, izbor i predgovor: J. Musabegović) u VI kolu (Sarajevo, 2003.), gdje knjigu dijeli s pjesnikom Semezdinom Mehmedinovićem.

Za prvu knjigu pjesama Seobe obala, dobio je Nagradu Trebinjskih večeri poezije (1982.) i Nagradu "Svjetlosti", a za Pjesme ponornice Nagradu "Skender Kulenović" (1996.). Pjesme su mu prevedene na njemački, engleski, slovenački, poljski i turski jezik. Zastupljen je u svim novijim antologijama bošnjačkoga pjesništva i pjesništva BiH.

Živi u Sarajevu i, trenutno, radi kao stručni saradnik u Institutu za jezik.

U ovom broju Novog Muallima objavljujemo nekoliko soneta iz Hajdarevićeve knjige pjesama u rukopisu Na sonetnim otocima, koja bi trebalo da se uskoro pojavi u izdanju izdavačke kuće «Vrijeme» iz Zenice.

m